

A magyar zsidóság egységes szervezete

Irta: Friedmann Illés.

Ára 1 korona.

Megrendelhető a kiadóhivatalnál.

Ezra Fiunevelő Intézet Szabadka, IV., Zombori-ut 28.

Gondos, családi, egyéni, modern zsidó nevelés a rituálék szigorú betartásával. — Héber nyelvtanítás Berlitz-módszere szerint. — Biblia és talmud kurzusok. — Német, francia, angol, olasz nyelvből és zenéből intenzív tanítás.

Az intézetről Dr. Singer Bernát szabadkai főrabbi ad felvilágosítást. Prospektussal Fürst Béla intézeti ig. szívesen szolgál.

MORITZ LAZAR, WIEN

Telephon 4399/11

Streng beaufsichtigte und anerkannt

כשר SELCHWARENFABRIK כשר

— Betrieb und Versand: XX., Wallensteinstrasse 45. —
Filialen: II., Kleine Schiffgasse 25, II., Leopoldgasse 13.
Preiskurant und הכשר auf Verlangen.

ORTHODOX! כשר ORTHODOX!

TAUBER ADOLF

ORTHODOX KOSER VENDÉGLŐJE

Bpest, VII. Rombach-u. 16. sz.

Izletes és jó ételek! Kitűnő kiszolgálás! Villanyvilágítás!
— Szép, tiszta, modern berendezésű vendégszobák! —

Lakodalmak jutányos áron!

Referenciákkal szolgál: Reich Koppel kir. tan.,
budapesti orth. főrabbi.

Hirdetések

felvétetnek a kiadóhivatalban.

Nyom. Neufeld Samu villanyerőre berendezett könyvnyomdájában, Gaiánta.

Zsidó iskolák és hitoktatók figyelmébe!

למוד התורה

Biblia Tankönyv a népiskolák kezdő osztályai számára, módszeresen szerkesztette Klein Mór József tanító; Vágújhelyen. Tartalmazza Mózes I. könyvének első 4 heti szakaszát — a legtöbb iskolában a II. osztály bibliai anyagát — a gyermek értelmi fokához mért szövegalatti szövszerű fordítással és könnyű nyelvgyakorlatokkal.

Ára példányonként kötve 1-50 kor. Tovább-
elárusítóknak szokásos árengedmény.

Kívánatra mintalenyomatot küld STEINMANN J. könyv-
nyomdája Vágújhely, ahol a könyv megrendelhető.

Tauszig és Strasser

vésőintézet, ruggyantabélyegző és
villamos erőre berendezett

pecsétbélyeggyár

Budapest, VII., Wesselényi-utca 9. sz.

הלכות תפלין A T'fillin szabályai

Bar-micva fiuk részére és általános hasz-
nálatra összeállította

Klein M. József tanító, Vágújhelyen.

Kapható a szerzőnél, 30 fillér

beküldése ellenében.

(Bélyegeken is beküldhető).

Lapkiadótulajdonos: Friedmann Illés, Vágújhely.

SZERKESZTŐSÉG ÉS

KIADÓHIVATAL:

VÁGUJHELY.

Megjelenik havonta kétszer.

IZRÁEL

ELŐFIZETÉSI DIJ:

EGÉSZ ÉVRE . . . 12 kor.

FÉL ÉVRE . . . 6 kor.

Egyes szám ára 50 fillér.

ZSIDÓ FELEKEZETI ÉS TÁRSADALMI LAP.

SZERKESZTŐ:
FRIEDMANN ILLÉS.

Játék a szavakkal.

(T. S.) Igen figyelemreméltó két cikkben tárgyalja az autonómia kérdését *Singer Bernát dr.*, szabadkai főrabbi. Szívből jövő és szívbé ható szavakkal itéli el a neológ részről forgalomba hozott és az orthodoxia vezetőségétől nagy készséggel felkarolt kettős szervezet eszméjét.

De amidőn a cikkíró főrabbinak a kettős szervezet ellen elmondottakat teljes egészükben a magamévá teszem, nem mulaszthatom el, hogy cikkéhez egy-két megjegyzést ne fűzzek.

Az autonómiai mozgalom eddigi eredménytelenségének igazolásaképpen mondja a főrabbi cikke, hogy „pillanatig sem volt szabad abban kételkedni, hogy hosszú időknél félreértését, a gyűlöletig menő ellentéteket csak hosszas fáradozással lehet majd enyhíteni. Senki se hihette, hogy egy év alatt a mi jericho falaink leomlanak, még ha a szent frigylárával járjuk is őket körül.”

Itt az a nagy tévedés nyilatkozik meg, amely a mozgalom eddigi egész vezetését jellemzi. — „Félreértés”-ről szó sem lehet. Az orthodoxok azt mondják, hogy a neológia iránya vallásellenes. Ha pedig mi ezt félreértésnek akarjuk minősíteni, akkor nekünk azt kell hinnünk, hogy ez nem áll, hanem hogy a neológia iránya a valóságban a vallási szellemnek megfelel.

Hisszük mi ezt? Van-e közöttünk, komolyabb neológok között, csak egyetlen egy ember is, aki hiszi, hogy a neológia iránya kongruens a vallás irányával? Hiheti, aki hiszi, hogy vallási felfogásunk helyes, hogy az, amiben mi tényleg a vallás ellen vétünk, nem is vallás. — De amint valaki igenis vallásnak tekinti azt, amiben mi az orthodoxia felfogása szerint a vallás ellen vétünk, akkor annak igazat kell adnunk, hogy a mi neológ-felfogásunk vallásellenes. Így tehát nincs félreértés. Mert ami igaz, az igaz: a mi vallási intézményeink nem felelnek meg a vallás követelményeinek. Rabbijaink igen nagy része nem törődik a vallással,

kántoraink, metszőink kevés kivétellel a vallásból, de nem a vallásnak és nem a vallás szellemében élnek. Ezeket a tényeket lehet szépíteni, esetleg letagadni, de azért nem kevésbé igazak.

Ha pedig a mi irányunk helyes és az orthodoxok félreértik a vallás szellemét: mi történt az orthodoxia eme félreértésének „enyhítésére”? Semmi. Egyetlen egy rabbink sem lépett fel, hogy az orthodoxiát felvilágosítsa. Sőt minket sem világosítanak fel. Csak látjuk, hogy akárhány rabbink teszi túl magát ezen és azon a vallási parancson, (legalább mi öregebbek még úgy tanultuk és láttuk, hogy azok a dolgok vallási parancsok, - - -) látjuk, hogy akárhány rabbink nem veszi olyan nagyon szigorúan a rituális háztartást, látjuk, hogy a legtöbb neológ hitközség nélkülöz egy bizonyos intézményt, amely nélkül — mi öregek úgy tudjuk — vallásos ember nem élhet házas életet és látjuk, hogy kántoraink és metszőink nagy része szintén olyan vallási életet él, hogy bizonyos vallási funkciók végzésére nem alkalmasak és így az általuk végzett vallási funkciók nem vallási funkciók, — mindezeket látjuk, de azért rabbijaink nekünk sem mondják, hogy így kívánja a vallás szelleme, hát hogyan akarjuk elérni, hogy az orthodoxok félreértése enyhíthessék?

Szemináriumunk lapja is csak azt mondja, hogy a Sulchan Árucl nem alkalmas alapnak, — de nem nevezi meg az alapot, amely a S. Á.-ot pótolja. — Avagy csak úgy a levegőben lóg ez a vallás minden alap nélkül és ki-ki azt tarthatja vallásnak, ami éppen tetszik neki?

Hiszzen, igaz, rosszul esik nekünk, hogy rabbi-iskolánkat és neveltjeit olyan vehemensül támadják, mint ez a lap is teszi, — de tegyük kezeinket a szívünkre és feleljünk önmagunknak, vajjon igazak-e ezen támadások...

Hogy egy év alatt nem omlanak le a mi jericho falaink, sajna, igaz. De leomlanak, ha a szent frigylárával járjuk őket körül. Legyen csak a frigyláda vezérelvünk, valósítsuk csak meg a S. Á.

alapjára való helyezkedésünket és kezdjük csak meg a S. Á. alapjára való helyezkedést a — szemináriumnál, — majd leomlanak a jericho falaink. De csakis akkor.

A főrabbi reménye, hogy az orthodoxia eltér a kettős autonómia „dogmájától,” „ha úgy látja, hogy összes elveit és jogait vallási és erkölcsi érdekeit az egységes autonómia mellett is megóvhatja,” — félek, csalóka reménynek fog bizonyulni.

„Ami változást a templomba bevezettek, azt nem a szakadás vágya sugallta, hanem mert a vallásos érzület megerősödését várták tőle; nem azért honosították meg őket, hogy a keresztény kultuszt utánozzák, hanem mert az ősi zsidó kultuszt vélték utánozni velük,” — írja Singer dr. főrabbi és én aláírom, de csak feltételesen. „A vallásos érzület megerősödését” csak vallásos ember óhajja. Ha tehát a főrabbi ur csak egyetlen egy esetet tud, amikor vallásos zsidó buzgólkodott az orgonáért, — akkor aláírom állítását, de ha nem tud ilyen esetet, — akkor meghajlok jó szíve és azon képessége előtt, hogy annyira jó oldalról ítéli meg az emberek cselekedeteit, de vallani nem valom — Mindenütt, ahol orgonát vittek be a zsinagógába — én legalább úgy tudom — csakis a „keresztény kultusz utánzása” volt az indító ok, nem pedig „a vallásos érzület megerősödése.” Hiszen látjuk, mennyit járnak a templomba azok, a kik az orgonáért harcolnak.

Na még csak egyet.

„... folytatassuk a munkát — buzdít Singer dr. főrabbi cikke — és a vallási alapon való harc helyett kísértünk meg a vallási alapon való megegyezést. Oly megegyezést, mely szerint az orthodoxia körülbástyázza magát az összes biztosítékokkal, hogy elveit nem csupán a maga javára, hanem az összsszsidóság megerősítésére is megóvja és gyakorolja.”

Nagyon helyesen lelkesedik a főrabbi ur azért és lelkesít arra, hogy „kísértünk meg a vallási alapon való megegyezést.” Helyes és rabbihoz méltó kívánság, csak hogy mindaddig, míg konkoly hintók is részt vesznek az autonómiai mozgalom irányításában — ez a kívánság — úgy látszik — jámbor óhajnak fog maradni. — De, hogy „az orthodoxia körülbástyázza magát, még pedig nem csupán a maga javára, hanem az összsszsidóság megerősítésére,” ez először is paradoxon, mert ha az orthodoxia körülbástyázza magát, az — ha csak a neológok is nem akarnak egyszerre orthodoxokká válni — nem erősítheti meg az összsszsidóságot,

mert hát mit jelent az a körülbástyázás, ha nem a vallási különállást? Másodsor pedig az — bocsánatot kérek — játék a szavakkal. A főrabbi nagyon helyesen kikel a külön szervezet ellen, most meg a körülbástyázást ajánlja, ami alatt nem lehet mást érteni, mint a külön vallási — szervezetet.

Ha fenntartjuk a vallási körülbástyázást, akár nevezzük szervezetnek, akár nem, — csupán csak azért, hogy a kormánnyal szemben, azaz *kifelé* egységesek legyünk, — azért igazán nem volt érdemes ezt a nagy apparatust mozgalomba hozni.

Elvégre elsősorban *vallásfelekezet* vagyunk, tehát *belső*, azaz *vallási* életünk határozza meg az egységünket. Ha pedig *belső*, azaz vallási életünkben nem lehetünk egységesek, csupán a külső egységért kár volt annyit hadakozni.

Sok hü-hó semmiért.

Az egyesülés lehetőségei.

Az egységes zsidó hitfelekezet egységes autonómiájának végrehajtó szervei: a két különálló pártszervezet. Az egyik az orthodox zsidók szervezete; a másik a zsidótörténelmi folytonosság alapján álló státus quo ante zsidók szervezete.

Mindegyik párt szervezete a maga belügyeit önállóan, a közös ügyeket pedig az egységes autonómia által statuált delegációk útján intézi.

Ez volt az alapeszméje azon „delegacionális tervezetnek”, melyet *három évvel ezelőtt* a városunkban járt Székely Ferenc volt igazságügyi, akkori ideiglenes kultuszminiszternek hitközségem deputációja élén előterjeszteni bátorokdtam.

Az egyesülési mozgalom azóta a „szabadkai akció” lelkesítő szövegében hatalmasan megerősödött. A mozgalom keltette hullámgörbe vilámgyorsan terjedve, egyre nagyobb köröket leírva a legkisebb és a legtávolabbi község zsidóinak lelkiületét is mozgásba hozták.

Amolyan messiási idők nagyszerű érzései kovályogtak a levegőben. A meghívó az első nagy gyűlésre úgy tűnt, mintha már a hívogató nagyharsona bugását hallottuk volna.

És a mi legelső gyűlézésünk, a szélrózsa minden irányából, olyan gyönyörű, olyan impozáns volt, mint az igazán nagy ideálok legelső szárnybontása szokott lenni. Azon az emlékezetes nagy-

gyűlésen a két szervezet mellett felszólalni nemcsak oktalanság lett volna, mert bizonyos, hogy az egységes szervezetért lelkesülő közhangulat kítőró viharja úgy elsöpri, hogy még hirmondó sem marad utána, de valósággal — én legalább úgy éreztem — az ihlet azon megszentelt perceiben a szárnyaló képzelet cirkulusait megzavarni, nagy lelketlenség is lett volna. A delegacionális tervezet, melyet én egykoron odahaza csendben az érkező miniszter számára, a józan ész hideg számaival megfurdam-faragtam, de hogy is mertem, de hogy is tudtam én a nagygyűlés forró atmoszférájában propagálni. A lekesedés árjai engem is elragadtak és vittek-sodortak az egyesülés képzeletbeli tündérszigetének csodászivárgu partjai felé.

Azóta a láz lehült, a varázslatos álom bűbája eloszlott és a lehetőségeket hidegen fontolgató józan ész megint csak urrá vált fölöttünk és bizony akárki akármit is mondjon, — bármily szilajon fájjon — marjon — a szervezeti egység lehetőségétől ma, akár a makói cionista elvtársak Jeruzsálemtől, távolabb állunk, mint valaha. Úgy, hogy azon körülmény, mely szerint kezdettől fogva az egyesülés eszméjének lelkes közkegyelűjévé szegődtem, és a szent eszmét szerény tehetségeimhez képest terjeszteni, környezetemmel megismertetni az eszme esetleges megvalósulásának mérhetetlen előnyeit elszakadt hittestvéremmel megértetni és megszívleltetni egész erőmből iparkodtam, — csupán egy eredménnyel járt reám nézve. Azon eredménnyel, hogy a helyzetet alaposan, praktikus oldaláról is megismertem, kikapasztaltam és azon belátásra jutottam, hogy a delegacionális tervezet alapeszméje, illetve az egységes autonómiának két szervezetben leendő végrehajtása volna egyedül *békes uton* megvalósítható. És higgyék el, t. olvasóim, hogy csupán a helyzet alapos és józan megismertetése tudott engem rábírn arra, hogy én, mint zsidó pap az illő és kötelező idealizmustól eltérően, az egységes szervezetekkel szemben, a két szervezetet statuáló régebbi tervezetemmél a zsidó sajtó hasábas tribünjén a nagy nyilvánosság elé lépjek.

Bármennyire fájjon tehát, de — nem tudnám megérteni, tulajdonképpen miért ártatnók magunkat továbbra is az egyesülhetéssel, ha a békeajánlatokra kapott számtalan kategorikus visszautasítás után, már mindnyájan világosan láthatjuk, hogy arra semmi kilátásunk sincsen. Maradjon meg azért az egyesülés gondolata a mi legszentebb ideálunknak, melynek elérhetéséért agitálni soha meg ne

szűnjünk, amelynek mielőbbi megvalósulásáért minden áldozatra készen állunk, azonban addig is, míg ez az ideál valóra válik, hogy a magyar zsidóság közéleté is végre-valahára a huszadik század társadalmi követelményeinek, egyre precízebben szabályozódó közjogi viszonyainak modern kereteibe beleilleszkezhessék — egyelőre tehát csak, hogy közviszonyaink végképpen el ne zülljenek — elégedjünk meg a két szervezettel is. A mai szinte anarchikus állapotokkal szemben a „két szervezet” a kisebbik rossz lenne. Közjogi harcaiban mekkora diadalnak tartotta a magyar nemzet, ha a kisebbik rosszat sikerült magának kiverkednie!... A közelmulthoz képest: az egységes felekezet és egységes autonómia alapelveinek elismerése oly nagy lépés lenne előre az ideális állapot felé, hogy már ez a tény magában is méltó ellenértéke volna eddigi fáradozásainknak. A delegacionális kapcsolat kombinációja pedig állandó, biztos blattformát nyújt a két szervezet gyakori érintkezésének hovatovábbi kölcsönös, az ellentéteket a zsidóság javára nivelláló megértésének és végeredményében a teljes kibékülésének és egybeolvadásának is. A delegációkból látom én kialakulni felekezeti közéletünk azon legfőbb centrális fórumát, ahova a felekezeti közigazgatás egyre több szálat fognak összefutni.

Olyan időben, amikor a másik tábor nagy része a „két felekezet”-hez görcsösen ragaszkodik, sőt mit érne a tagadás az ismert Lukács-féle rendelet alapján úgy-ahogy „jogot” is formálhat hozzá, a mi részünkről teljes egyesülést akarni, az elfogult jóindulat olyan nagyotmarkolása lenne, melylyel a Talmud és a tapasztalat szerint — keveset sem szoktunk fogni.

Addig az egységes felekezet egységes autonómiájának két külön szervezetben való végrehajtási módját — a delegációkkal kombinálva — az orthodoxia legilletékesebb vezérferfiával való beható beszélgetésem után — teljes határozottsággal állíthatom — az orthodoxia is tárgyalás alapjául elfogadná, ha ezt konkrét békeajánlat formájában az orth. irodának előterjesztenék.

„Az orthodoxia — úgy mondta nekem az orthodoxok tagadhatatlanul nagyműveltségű elnöke, Frankl Abrahám — nem akar szavakba kapaszkodni, elfogadja az egységes felekezet egységes autonómiáját, elfogadja a delegacionális kapcsolatot, a különvált szervezetből azonban a hithű szellem megóvása, garantálása érdekében semmi szin alatt nem engedhet. Az orthodoxia konserválása olyan

cardinális létérdeke hazánk többi zsidóságának és hogy a külfödről kellene ide orthodoxiát betelepíteni, ha már itt nem volna. Az orthodoxia szolgálhatja a többi pártárnyalatnak papjait, alkalmazottjait és mindazon tagjait, kik a hitélet szempontjából gyakorlati értékkel bírnak. Külömben is, mint minden lénynek a világon, az orthodoxiának is meg van az önfentartási ösztöne, meg van a léthez való joga, melyről lemondani: a zsidóság harakirijével egyenértékű cselekedet volna.

Nem akarok itten az orthodox elnök ur kijelentéseinek bírálatába bocsátkozni, egy azonban kétségen kívül áll: az orthodoxia még sokáig eleven, sarkaló például szolgálhat nekünk a hitünkhez való ragaszkodásban.

De bizonyos az is, hogy nincs olyan államhatalom, mely az orthodoxiát önfentartásáért, létéért folytatott élethalál harca és a neologióval szemben összehasonlíthatatlanul előnyösebb jogi helyzete ellenére az egységes szervezetbe beleerőszkolni tudná. A fennforgó ellentéteket, a mélyen gyökerező kölcsönös bizalmatlanságot a kényhatalom netáni oktroia csak még jobban kiélesítené és olyan feszültséget teremtene, mely, ha az egységes szervezet kereteiben nem is tudná egészen széjjelrobbantani, de folytonos explosióival a békés és nyugodt fejlődés lehetőségeit teljesen kizárná. Belső morális ellentéteket vasabronccsal sem lehet összetartani. Ha oktanul, tirannus módjára mégis megpróbálnók, a vasabroncs tán megvolna, az egység azonban soha . . .

Józan ésszel tehát nem tudom felfogni, hogy tulajdonképpen miért is futkosnánk az amugy is utolérhetetlen szervezeti egység fantomja után, ha a végén mi fájlalnók a legjobban, ha valamely váratlan csoda folytán — mégis utolérnők.

Csunya, lelketlen beszéd ez kedves olvasóim, elhiszem azoknak, kik az egyesülési mozgalommal csak ötletszerűen, szombat és ünnepnapon foglalkoznak. De véresen igaznak és ami a fő mind a két pártra nagyon célszerűnek fogják találni azok, kik a mozgalom gyújtópontjában állva a helyzetet a maga teljességében és valóságában megismerhették.

Szerintem az egyesülésnek egyedüli jövődöbeli expediense: ha az egységes autonómiát végrehajtó „két szervezet” mint közügyeink égető szükséges rendezésének ezidőszerint elérhető, relative legjobb formáját az orthodox testvéreinkkel való békülni akarás bizonyosságaképpen elfogadjuk. A magunk szervezetét pedig a zsidó történelmi foly-

tonosságnak megfelelő címmel és tartalommal felruházva úgy alkotjuk meg, hogy a konservatív érzésű, komoly zsidó elem is örömét lelje benne.

Probáljuk csak a mi külön szervezetünkben a Sulchan Áruchnak közéleti berendezéseinkre vonatkozó rendelkezéseit a tradicionális köztudat szellemében, becsületesen végrehajtani, a mely nélkül melleleg megjegyzve, a jelenlegi statusquo hitközségek csatlakozásáról szó sem lehetne; a delegációkban pedig iparkodjunk gyakori érintkezéseink alkalmával az orthodoxiát arról meggyőzni, hogy a lelkiismereti szabadság szentségét mi is tisztelni tudjuk, sőt semmi oka sincsen hitéleti kérdésekben velünk szemben bizalmatlankodnia. Tegyük egyáltalában az ország-világ előtt bizonyosságot arról, hogy a zsidóságot nem — mint tulnan mondják — a vallási züllés lejtőjére rávezetni, hanem ellenkezőleg tradicionális szellemben megszilárdítani, ősi nivójára felemelni törekszünk. Adjuk meg hitközségi alkalmazottjainknak a definitívumot és öreg napjainkra — a koldusbot helyett — a tisztességes nyugellátást. Mondjuk ki, hogy a Talmud Thorah iskola az anyahitközség egyik elengedhetetlen kriteriuma. Alkossuk meg az országos segélyalapot szegény hitközségek nélkülözhetetlen intézményeinek segélyezésére. Vessük el végre valahára a kicsinyes szempontokat. A sánta szívek eme nyomorult mankójával célt úgy sem érünk. A zsidónak csak a nemesen nagy koncepció, az eszményi gondolkodás tud imponálni. Igenis ilyen ultra lépünk, szeretném én azt látni, vajjon orthodox testvéreink hivatlanul is szívesen nem jönnének utánunk.

Én konfessionális kérdésekben mindenféle oktroit, mint erkölcsi és jogi képtelenséget és haszontalanságot, egyszerűen perhorreskállok. Volna azonban az oktroinak egy fajtája, melyért bizonyára Izrael Istene is megáldana bennünket, ha alkalmaznók. Ha olyan szervezetet alkotnánk, melynek vonzóhatalma, felszívóképessége a kényszerhatalom parancsát helyettesítené. Ha olyan szervezet tudnánk és akarnánk létesíteni, mely berendezéseinek és intézményének, egész szellemének és működésének köztékintélyével és nagyszerű eredményeivel maga lefogná a szíveket, megbénítana minden szakadási törekvést és a különálló hiveket az erkölcsi pressió ezen fősleges kényszerhatalmával terelné bele az egységes szervezetbe.

A magyar zsidóságnak nincsen párja a világon. Egy millió lélek minden ízében, érzésében törhetetlenül magyar és zsidó. Fönkelt gondolko-

dása, páratlan áldozatképessége közintézményeit grandiozusan szokta megalkotni. Csak hivatott, providentialis férfi kell hozzá, aki szívéhez a kulcsot megtalálni tudja. A magyar zsidó patronage-nak, a pesti hitközség számtalan intézményének rövid idő alatt elért méreteiből a külföldön csodákat mesélnek. Kétségtelennek tartom, a magyar zsidóság meg tudná alkotni a konfessionális életünknek is azon szervezetét, mely tiszteletet parancsoló célzatainál, közkielégítő irányzatánál fogva minden oktroinál jobban és hamarább a különálló testvéreket egybeforrasztaná.*

Sepsiszentgyörgy, 1913. febr. 23-án.

Dr Neumann József
főrabbi.

Pészach-gondolatok.

Egyiptomi rabszolgaság. — Kimondjuk a szót és már alig gondolunk a szó súlyos tartalmára. Annyira megszoktuk már, hogy nem is gondolunk arra, hogy mit tesz az, hogy rabszolgák voltak a mi őseink Egyiptomban. Pedig úgy van: rabszolgák voltak. Több mint harmickét évszázaddal ezelőtt. A humanizmus még most is elég ritka virág, hát még harminckét évszázad előtt — Egyiptomban.

De megjelent Isten küldöttje és fellelegzett a föld porába tiprott nép: fel fog szabadulni! Szabad lesz!

És mégis voltak, akik nem kértek a szabadságból. Nem akarták ott hagyni Egyiptomot.

— És lehetséges az? — kérdezed, jó olvasó. Hát lehetséges volt, mert így volt.

Igy szól a Midras: „A sötétség csapását miért hozta Isten az egyiptomiakra? Dicsérettessék az Isten neve, mert nem ismer részrehajlást, hanem kifürkészi a szív hajlamait és bele lát a vesékbe, mert voltak hűtlenek Izraelben, akiknek egyiptomi patronusaik voltak, akiknek védelme alatt vagyonna és tekintélyre tettek szert és ezek nem akartak kimenni Egyiptomból. Ezért mondá Isten: Ha nyíltan sujtom ezeket és meghalnak, azt mondják majd az egyiptomiak, hogy az izraeliták is úgy járnak mint ők. Azért küldött reájuk három napi sötétséget, hogy az izraeliták eltemethessék az említett hűtlenekeket, kik nem akarták otthagyni Egyiptomot.”

Tehát egy nép rabszolgaságban görnyed, és Isten küldötte felszabadulást akar hozni és vannak, akik nem akarják a felszabadulást, mert nekik jó

*Közöltük a cikket, de álláspontunkat a kettős szervezet nézve fenntartjuk.

dolguk van, testvéreik keserveit pedig nem érzik.

És még csodálkozunk, hogy még most is vannak hűtlenek, — a Midras פישעים-nak mondja őket — akik nem akarják, hogy testvéreik, kik most is egyiptomi rabszolgaságban görnyednek, visszatérhessenek ősi hazájukba, ahol emberhez méltó életet élhetnek, hanem arra törekszenek, hogy szétszóródjanak más idegen országokban, más idegen népek közé, ahol meg sem pihenhetnek, mert alig hogy nyugalomra hajtják majd fejüket, felüti fejét a gyűlölet, az antiszemitizmus hydrája.

Igen, mint most, akkor is voltak és mint akkor, most is vannak פישעים, akik a maguk jóléte közepette nem érezték és nem is érzik a testvérek bajait, keserveit, velük nem törődtek és nem törődnek. שהו פושעים כישראל שהו להם פשוטין מן המצרים והו להן שם עושה וכבוד ולא היו רוצים לצאת.

Hogy mivel igazolták hűtlenségüket? — Olvasd, jó olvasó az anticionista sajtót, akár a bel- vagy a külföldit és hallod az egyiptomi פישעים kifogásait.

Másodszor is fogságban voltak őseink és a Perzsabirodalom hatalmas megalapítója megengedte, hogy visszatérjenek ősi hazájukba. És mindössze *negyvenkétezerháromszázhatvanan* tértek vissza Palesztinába és megalapították a második birodalmat. (Most már ma is két és félszer annyi zsidó van Palesztinában) És hol voltak a többiek? — Ott is voltak hűtlenek — פושעים — akik mellüket verdesve elszavalták a mi neológ felekezeti sajtónk cikkeit. (Ott már orthodox okvetetlenkedők is voltak, akik hallották a próféták jóslatairól a megváltásra vonatkozólag és így olyan szerény megváltással nem voltak megelégedve, amely orthodox körökből származott Ezra is és Nechemja is, akik aztán mégis az új birodalom igazi megalapítói lettek.)

Ne tévesszen meg tehát senkit az egyiptomi פושעים visszhangja. Ne törődjünk velük. Csak dikiózzanak ők a hazafiságról, mi csak legyünk hazafiak szívünkben. Az antiszemita épp úgy nem hisz az ő hazafiságukban, mint a mienkében. A becsületes nemzsidó pedig tudja, hogy a cionizmus hazafiatlansága hazugság, a פישעים, az árulók hazugsága.

Mivel takarnak be *cserépedényt*? — *Cserépedővel.*

A gonoszok utja a sötétség. Szépen hangzó frázisaik mögött mindig ott lappang a gonosz törekvés. (L. bizonyos körök egyesítési frázisait,

amely mögött az egész zsidóságnak a tagadás szellemével való megfertőzésének törekvése lap-pang.) — És mert a sötétben botorkálnak a gonoszok, — a három napi sötétség alatt pusztultak el az egyiptomi gonoszok.

Az אֱלֹהִים — én — szóval jelezte Isten Jákob ösünknek, hogy vele Ő is Egyiptomba vonul — (Mózes I. 46. 4.) és az אֲנִי — én — szóval jelentette a népnek a kiszabadulását (Mózes II. 3. 12.) és ugyancsak az אֱלֹהִים — én — szóval jósolta meg a próféta Izráel harmadik megváltását, (Malachi 3. 23.)

אֱלֹהִים — én, az Isten. — Isten keze sújtja Izráelt és Isten keze emeli fel. Isten akarata volt, hogy őseink Egyiptomban egyék a sanyarúság kegyerét, Isten könyörületesége szabadította ki a rabszolga népet; Isten keze ismét ránehezedett Izráelre és Isten keze fogja harmadszor is fel-emelni, hogy új éneket zengjünk Neked, Teremtőnk, megváltásunkért és telkünk megváltásáért. Dicsérettel, Istenünk: Izráel megváltója.

A Zsidó Nemzeti Alap kérelme.

A Zsidó Nemzeti Alap a következő kérelemmel fordul a hitközségekhez.

Igen tisztelt Elöljáróság!

A Zsidó Nemzeti Alap alantírt irodája azon tiszteletteljes kérelemmel járul a tekintetes Elöljáróság elé, hogy a Zsidó Nemzeti Alap részére évi subvenciót megszavazni és kiutalványozni kegyeskedjék.

A Zsidó Nemzeti Alap célja, *hogy hontalan testvéreink számára Palesztinában földet vásároljunk és őket ott leteleptsük.* A Nemzeti Alap vezérelve az, *hogy nyomorgó testvéreinknek ne könyöradományokat, melyek megalázók és muló hatásuak, hanem munkát adjunk és számukra egészséges munkát és létfeltételeket teremtsünk.*

A földvásárlás mellett a Nemzeti Alap a kereskedelem, ipar és kulturának a zsidóság szellemében és részére való megalapozását is biztosítja Palesztinában. Ebben az értelemben a Zsidó Nemzeti Alap, melynek vagyona *négy és egynegyed millió korona*, a következő intézményeknek bocsátott földet és telket rendelkezésére:

1. A „Bezalel“ iparművészeti iskolának. (Jeruzsálem)
  2. A héber gimnáziumnak. (Jaffa.)
  3. A héber műegyetemnek. (Haifa.)
  4. A „Kiriath Széfer“ zsidó földmives iskolának. (Chederah.)
  5. Az olajfaültetvényeknek. (A Karmel hegyen.)
  6. A Palesztina Land Development Co. földmives telepeinek. (Kineret.)
- A Zsidó Nemzeti Alap továbbá:
7. Munkásházakat épített. (A zsidó gyarmatokon) és
  8. 3000 jemeni üldözött zsidót telepített le Palesztiniában.

A Zsidó Nemzeti Alap részére annak magyarországi irodájához beérkezett adományok a „Zsidó Szemlé“-ben lesznek kimutatva. A pénzt a The Jewish Colonial Trust (Zsidó Telepítő Bank) London kezeli.

A Zsidó Nemzeti Alap jelentőségét megértve már Magyarországon is több hitközség (Alsólendva, Nagybecse, Hátszeg, Nyitra, Pécs, Budapest stb.) részesíti subvencióban.

Meg vagyunk róla győződve, hogy az igen tisztelt Elöljáróság is átérzi feladatunk nagyságát és belép ezen hitközségek sorába.

Kiváló tisztelettel és zsidó üdvözléssel

A zsidó nemzeti alap magyarországi irodája.

Ez a kérelem nem szorul külön ajánlásra. Ajánlja önmagát és szószólója minden zsidó szív, amelynek egyik kamarájába még nem fészkelte be magát egy bizonyos más valami, hogy a zsidó-t onnan végképen kítúrja.

Jegyzetek.

Spitzer Salamon hitsorsunkat megszállotta a hazafiság ihlete, heve, vagy mondjuk: tüze. És mit csinál? Hát mit csinálhat, mikor már magyar a „családszobája, műhelye, gazdasága, irodája, üzlete?“ Hát az Istentiszteletet is megakarja magyarosítani. De hát minek áll ki evvel a fórumra? Imádkozzék magyarul és punktum! Ki akadályozza meg őt ebben? Csakhogy alighanem két nehézségbe ütközik ez. Először mert ő egyáltalában nem is imádkozik, másodsor mert nem megyen a templomba. Tehát azt akarja, hogy — mert ő ezt hazafiságnak véli — magyarul imádkozzam én és magyarul imádkozzék mindaz, aki igenis megyen a templomba.

Hát, igen tisztelt bölcs Salamon Spitzer ur, ne törődjék ön az én hazafiasságommal. Én nem törődöm azzal, hogy Ön a magyar Istentiszteletben látja a hazafiság legmagasabb fokát és még sem imádkozik magyarul és Ön ne törődjék azzal, hogy én nagyon jó hazafinak tartom magamat, mindenestre olyan jónak, mint amilyen Ön, de amellet héberül imádkozom.

De igazán furcsa emberek ezek a Spiczényiek. Az egyik orgonáért küzd, hogy a zsidó vallási érzületet megerősítse, de nem az övét, mert ő soha feléje sem néz, hanem az én vallási érzületeimet akarja az orgonával megerősíteni, mikor én az orgonát a zsidó vallási érzület tönkretetvéjének tartom; a másik meg azt akarja, hogy az ő hazafiasságára való tekintettel imádkozzam én magyarul.

Szóval azt akarják, hogy az ő izlésüket kövessem én, mikor ők sem követik. És ők ezek után még komolyan hiszik, hogy — felvilágosított emberek.

Budapesten — ugylátszik — kezdik sokallani a kikeresztelkedők számát és akarnak is ellene tenni valamit. Hogy mit akarnak tenni? Azok, a kik tenni akarnak, talán, vagy bizonyára tudják is, mit akarnak. Ám az, aki a neológ sajtóból értesül a dologról, az alig. Mert ez a sajtó ir is róla, de úgy látszik, hogy valamit el is akar hallgatni.

Amennyire a neológ sajtóból kivehető, valami szombat délutáni litánia féle van tervbe véve. Mert hát szombaton délután a keresztényeknek is van litániájuk.

Tehát szombat délutáni Istentiszteletéről van szó *nők számára*

Nem állítjuk kifejezetten, hogy a keresztény szombat délutáni litánia adta meg az impulzust erre a szombat délutáni nő-istentiszteletre, — de valami gyanus van a dologban.

„Legalább tíz felnőtt férfi jelenlétében, hogy meglegyen a szükséges minjan,“ fog ez az Istentisztelet rendeztetni, — már pedig azt a vak is látja, hogy a neológ sajtó, amidőn ezt mondja, valamit leplezni akar. — Mert különben azt a kis gyerekek is tudják, hogy ha nyilvános Istentisztelettről van szó, legalább tíz tizenhárom évet mult férfiura van szükség. Talán csak nem akar biztató lenni a nők számára, hogy csak jöjjenek, mert „felnőtt“ férfiak is lesznek ott, mert így fölösleges volna a „legalább tíz“ kiemelése. Szóval, valami gyanus van a dologban. És gyanus továbbá az is, hogy a neológ sajtó roppantul lelkesedik az eszméért. Mert hát azt csak mindenki beláthatja, hogy

a vallásellenes rabbiiskola nagy védője nem lelkesedik egy eszméért, amely a vallási életre üdvös lehet, ha nálunk és nem — Olaszországban, mondjuk Veronában akarják azt az üdvös eszmét megvalósítani. És nem csak lelkesedik érte a neológ sajtó, hanem már forró imát is küld fel az Úrhoz az eszme sikeréért. (Talán csak nem annyira beteg az eszme, hogy már — imádkozik is érte.) És imája egészen stilszerű. „Legyen az Ur *kedvessége* rajtunk.“ T. i. n ő i Istentisztelettről van szó. . . .

„Abszolválta pontosan a rövid szombat délutáni Istentiszteletet, mire a rabbi felvilágosítása és tanítása következik majd,“ ez t. i. a programja a szóban levő női Istentiszteletnek. Hogy mire való a nők felvilágosításához és tanításához a délutáni Istentisztelet? — Ki tudja! — Mindenesetre emeli az ujtás gyanus voltát.

A rabbi funkcióját a neológ lap „Bevezetés Izráel vallásába“-nak nevezi el.

Hát nőknél lehetséges, hogy rabbi, akik esetleg a valláson kívül állanak, bevezessék őket, mert hát a nőt előre bocsájtja a gáláns ember, tehát bevezeti őket mondván: Kegyeskedjenek besétálni, ők azonban, t. i. a rabbi, továbbra is künn maradnak.

„Bevezetés Izráel vallásába.“

A pészach és s'vuosz közé eső hat szombatra van a női Istentisztelet tervbe véve. Ezen szombatokon a régi jó vallásos időkben a „Pirké Aboth“-tal, az „Atyák tanításai“-val szoktak az emberek foglalkozni. És ha már éppen ezeket szentelik e célra, ajánljuk a nőket felvilágosító rabbi uraknak ezeket a tanításokat tárgyal. Megkezdhetik mindjárt az első mondattal, mely szerint „Mózes megkapta a Tóráht a Szinai hegyen, és átadta azt Józsuának, Józsu közölte a vénekkel, ezek meg a prófétákkal, akik végül a nagy zsinat tagjainak adták át.“ — E szerint tehát egy a Tórah és hazudnak, rúttul hazudnak azok, akik a prófétákat szembe állítják a Tórahval és a hagyományt a Tórahval és a prófétákkal. — Ez lesz aztán igazi „Bevezetés Izráel vallásába.“

Igen, ezt tegyék meg, tisztelt rabbi urak! Annál is inkább, minthogy más bevezetés nem is létezik, mert minden bevezetés, amely nem azt az alapigazságot hirdeti, az bevezetés — a vallásnélküliségbe.

Németországban fennáll egy egylet, melynek neve: „Zentralverein. deutscher Staatsbürger jüdischen Glaubens“ (Azért nem kell a

mi hazafias zsidó magyarjainkat azzal gyanusítani, hogy a német mintára nevezik magukat zsidó magyaroknak, holott a valóságban magyar zsidók volna a helyes elnevezés. — Nem. Ők nem utánozzák a nem magyar — németeket. Az ő zsidó magyarjukban ráció van. Ha azt mondom: zsidó magyar vagyok, akkor zsidó a jelző, magyar a tárgy. Ellenben ha azt mondom: magyar zsidó vagyok, — akkor meg magyar a jelző és zsidó a tárgy. Na most már mi lesz egy magyar zsidóból, ha — kikeresztelkedik? Megmarad jelzőnek tárgy nélkül. Minthogy tehát náluk a kikeresztelkedés az eshetőségek körébe esik, — már eleve zsidó magyarnak mondják magukat, így ha kikeresztelkednek, elveszítik a zsidó jelzőt és megmaradnak magyaroknak.) Tehát az említett Z. d. St. j. Gl., amely akárhányszor nyilvánosan kijelentette, hogy a cionista tagok éppen olyan kedvesek neki mint minden más tag, — most egyszerre, miután tizenhat éven át hazafias kebelére ölelte a cionista tagokat, felmondta a cionistákkal való közösséget.

A mi ötven krajcáros nagyhazafi sajtónknak tetszik a német minta és követésre méltó példának ajánlja a hazafias — zsidó magyaroknak,

És ha esetleg ez az ajánlat tényé válik, (pedig annyira bolond, hogy tartunk tőle, hogy annak a lapnak hiveinél tényé is válik,) akkor ez a magyar zsidóság és a zsidó magyarság perspektívája. Eddig vagyunk orthodoxok, neológok és status-quo-k. De minthogy minden árnyalatban vannak cionisták és — hazafiak, tehát lesz majd: cionista orthodoxok, meg hazafias orthodoxok, cionista neológok és hazafias neológok és végül cionista status quo-k és hazafias status quo-k.

Azért ha majd megint megszállja a hazafias sajtónkat az egyesítés ihlete, elkiáltja majd magát: Oh, édes véreim, hát nem vagyunk egyek a cionistákkal, hiszen egyre imádkozunk templomainkban mi is a cionizmus megvalósulásáért!

Aminthogy imádkoznak is érte, habár hazafiatlannak hazudják.

Irodalmi szemle.

I. *Szofer Sussman* ז"ל volt, halasi és paksi rabbi: מדרש מספר, Midras gyűjtemények fejezetekben csoportosítva ב"ב sorrendben. Első rész az א és ב betűk. Kiadta a szerző fia *Szofer Juda* aradi orth. rabbi.

A mű nem szorúl külön ajánlásra. Szerző

igen sokat nyújtott a Midras-irodalomból kivonatolt gyűjteményekkel. És e mű méltóan sorakozik szerző eddigi gyűjteményeihez és rabbik és hitszónokok bizonyára hálásak lesznek ezen újabb gyűjtemény kiadásáért, amelyekben sok anyagot találnak hitszónoklati textusokra.

Számos Midras helyhez a kiadó találó fejtegetéseket is közöl, amelyek a mű értékét növelik. Az אב"ל fejezetben pedig gyászbeszédet közöl, a melyet nagy atyja elhunytá fölé tartott.

A mű kiállítása tetszetős.

II. *klein Mór József*, vágujhelyi tanító: ספר למוד התורה, Bibliai tankönyv az izr. népiszkolák kezdő osztályai számára. Kiadja Steinmann Jakab „Hungária“ könyvnyomdája, Vágujhely. Ára 1 kor. 50 fillér.

A régiévek éveken át tanulták az iskolában a Szentirást és tudták is. Habár minden paedagogiai fogás nélkül tanultak. De tanultak. Most azonban vajmi kevés időt fordíthatnak a népiszkolában a Szentírásra és így bizony-bizony keveset tudnak a gyerekek. És minthogy olyan kevés időt szentelhetnek a Szentírásra, kell, hogy a paedagogia, a tanítás művészete segítségére jöjjön a tanításnak.

E célból eddig olyan bibliai tankönyveket használtak, amelyekben a magyar fordítás és a héber szöveg fél-fél sorokban egymással szemben voltak elhelyezve. Aki pedig látta, hogyan tanul a gyermek ebből a könyvből, az bizonyára észrevette azt a kellemetlen kényszerűséget, hogy a gyermeknek egyre forgatni kellett a fejét jobbra, a héber szöveg és balra, a fordítás felé.

Okos ötletként kell tehát szerző tankönyvét üdvözlönnünk. Ebben a fordítás a héber szöveg alatt van, úgy hogy a gyermeknek nem kell a fejét egyre ide-oda forgatni.

A fordítás jó, lehetőleg szó szerinti és mindig a gyermek értelmi fokához mért.

A kötet végén nyelvtani szabályok és gyakorlatok is vannak.

A tankönyv kiállítása igen szép.

Ára pedig, a könyv kiállítását tekintve, mérsékelt.

A tankönyv megérdemli, hogy az iskolákat meghódítsa. Mert használatánál egyaránt örülni fog tanító és tanuló.

III. *Lichtheim Richard*: A zsidókérdés megoldása. Fordította: dr. *Lukács Leó*. A Makkabea könyvtár 1. száma.

IV. *Dr. Auerbach Éliás*: A zsidó Palesztina. Fordította: *Fisch József*. A Makkabea könyvtára

2. száma. Kiadja a magyarországi cionista szervezet. Egy-egy füzet ára 60 fillér.

Az annyi nehéz megpróbáltatáson keresztülment zsidónépnek abból a keserűségből is ki kellett részét vennie, hogy belellenségek ellen harcolni volt kénytelen. Különösen pedig mintegy huszonegy évszázaddal ezelőtt fenyegette a zsidó népet nagy veszély a belellenségek részéről, amelynél nem kisebb az a veszély, amely napjainkban a kultúrállamokban a zsidóságot fenyegeti. Közül huszonegy évszázada a zsidó hellenisták elgörogösíteni akarták a zsidó népet — és mikor árulásuk már-már sikerült, a makkabeusi hősök keltették életre a hellenisták pártfogójának, Antiochus Epifanesnek karmai között már-már elvérzett Izraélt. A múlt század második fele óta pedig asszimiláció a jelszava belellenségeinknek, akik — akár csak a hellenisták — a zsidó népnek feloszlatására, a népek tengerébe való végelmerülésére törekednek. A zsidóság zsidó ellenségeinek ezen árulása ellen a cionizmus zászlaja alá tömörültek modern makkabeusaink, akik az asszimiláció árulásával szemben a zsidó nép megújulásáért, renaissance-áért küzdenek zsidó szívvel, zsidó lélekkel, a makkabeusok bátorságával és lelkesedésével.

A cionizmus páratlanul grandiozus eszméje ugyszólván egy csapásra meghódította az egész zsidóság, nagy részét belellenségeink, az asszimilánsok kivételével. Csupán csak a magyar zsidóság nem sorakozott még a cionizmus zászlaja alá megfelelő arányban. Nem azért ugyan, mert a magyar zsidóság az asszimiláció fertőjébe sülyedt volna. Ő nem! A magyar zsidóság áldozata lett és részben még most is áldozata az asszimiláció, az árulás, gyászos, lelketlen apostolainak, mert sokáig nem volt hivatása magaslatán álló sajtó, amely a magyar zsidóságot a cionizmus eszméjének fenségességéről, valamint az árulók bűnös lelketlenségéről meggyőzze.

Amiért is zsidó szívünk mélyéből üdvözlöljük a Makkabea cionista egyetemi hallgatók körének vállalkozását, hogy cionista sajtónk támogatására a cionista irodalom idegen nyelvű termékeit magyar fordításban adja ki, hogy így hozzáférhetővé tegye azokat a magyar közönség számára, amely vállalkozásnak megvalósítását a fent említett két füzettel megkezdte. Az első füzet áttekintő bevezetés után a zsidótömegek szociális helyzetét, a zsidókérdést, az asszimiláció és a cionizmus kérdését és a cionista mozgalmat tárgyalja világos tárgyilagossággal, igazi becsületességgel és meggyőző erővel.

A második füzetben a kivándorlás és kolonizáció, a vándorlás problémája, a zsidóközület, Argentína vagy Palesztina, Palesztina városi és falusi lakossága, a nyelvkérdés Palesztinában, iskolák és nevelésügy, a kolonizáció eredményei, jövője és célja fejezetekben ismerteti a zsidó Palesztinát mint a földtekének egyetlen helyét, amely üldözött testvéreinknek nyugodt életet nyújthat.

A fordítás becsületére válik a fordítóknak, mert az olvasó észre sem veszi, hogy nem eredeti munkát olvas. A füzetek kiállítása szép.

Tekintse minden cionista becsületbeli kötelességének, hogy a füzeteket minél szélesebb körben terjessze, hogy magyar zsidóságunk is végre-va-lahára tisztában legyen a cionizmus kérdésével és ne kövesse többé a zsidóság árulóit, belellenségeit.

שמחת י"ט שיעור olvasóinknak szívélyes

Szerkesztői üzenetek.

Ker. Tan. ur, H. Köszönet a beküldött lapért. Szerkesztője ügyesen alkalmazta a lapunkból átvett tanácsot a két-három feleségről. Mindössze az a baleset érte, hogy „a biblia aranykönyvéből“ citálta a tanácsot, holott az nem a Bibliában, hanem a Talmudban (Tractat P'szachim 113. a.) fordul elő.

Néhai kereskedő uram útközben betért a vendéglőbe, ahol rendszeren etetni és étkezni szokott. Most is ebédet rendelt. A metélt azonban, amit kapott, már kissé savanykás volt. — „Ez a káposzta nem elég savanyú!“ — mondá a vendéglősnek, — mire ez felelte: — „Mi jut eszébe? Hiszen ez nem káposzta, hanem tészta!“ — „Ugy, — felelte a vendég — tészta-nak elég savanyú.“

Vas-szaklapnak elég jó — talmudista az illető szerkesztő.

De úgy látszik, Uraságod nem olvasta végig a szerkesztő üzeneteit, mert már a legközelebbi üzenetben is a mi tanácsunkkal látta el a kérdézősködőt, hogy „a legalacsonyabb munka is szebb a legelőkelőbb alamizsnánál.“

Dr. G., Bp. Ön méltatlankodik, mert „olyan vehemensül“ támadjuk a szemináriumot. Hát ehhez feltétlenül joga van. Nekünk azonban épp úgy van jogunk Önnek ajánlani, hogy méltatlankodásában tartsa be a sorrendet és előbb azok ellen forduljon, akik előbb támadták a szemináriumot és aztán, mikor reánk kerül a sor, keresse fel a mi lapunkat

is. Már pedig ha sorban megyen, előbb az Egyenlőséggel kell a dolgot elintéznie, amely jóval előbb, de éppen „olyan vehemensül” támadta a szeminárium irányát, mint mi. Igazolásunkat elhalasztjuk tehát akkorra, amikor az E-ggel leszámolt.

Az ITO-ra nézve ez a válaszuk.

Nézze meg a pesti hitközség valóban nagyszerű alkotásait. Mi adta meg ennek a hitközségnek a lehetőséget ezen alkotások létesítésére? — Nemde tagjainak nagy száma? — Ossa szét ezt a hitközséget, mondjuk 100—100 tagu hitközségekre és az alkotott intézmények megsemmisülnek.

Lássa, ezt teszi az ITO. Szétszórja a zsidóságot. És amint az egyesülésben erő van, úgy a szétforgácsolás elerőtlenedést jelent, ami a zsidóság felszivódására vezet. Hogy mit jelent ezzel szemben a cionizmus, erről már hallgatunk. Nem akarjuk megsérteni azzal, hogy intelligens ember létére erre rászorul. — De maradjunk meg az ITO-nál. Ha ez az ITO most létesül és Önnek tetszik az eszme és bizik annak megvalósításában: értjük. Ámde az ITO már közel nyolc éves és közelebb jutott a céljához csak egyetlen egy milliméternyivel? — *Hol* nem próbálkozott még és *hol* sikerült neki csak egy talpalatnyi területet kapni? Hiszen itt már nem *most* létesülő vállalatról van szó, amelyről esetleg eltérhetnek a nézetek: vajjon megvalósíthatja-e a kitűzött célt vagy nem? Hiszen bármennyire lelkesedik is valaki egy vállalatért annak alapításakor, de ha látja, hogy 7 évi kísérletezésének csupán a kudarcok láncolata az eredménye, — akkor mégis csak kijózanodik. — És ime, 7 évig az ITO a magyar zsidóságra nézve nem is létezett és egyszerre 7 évi teljes sikertelenség után, amely sikertelenség még az eszme atyamesterét is kijózanítja, ha nem ragaszkodik hozzá csupán „*dávke*-ságból, — tehát 7 évi teljes sikertelenség után magyar hitsorsosaink zászlaja alá sorakoznak: egészséges gondolkodás ez? Van ebben logika? Van ebben testvéri szeretet? — Minek támogatni egy közönséges kivándorlási ügynökséget, mikor más ilyen ügynökségek a maguk saját gazdag anyagi eszközeikkel végzik ugyanazt, amit az ITO végez? — És meg tudná-e nekünk mondani: miért kellett az ITO eszméjének propagálásával 7 évig várni? Talán félt az illető, hogy hátha sikerül ennek az ITO-nak a szerencsétlen testvérekért valamit tenni, tehát nem törődött vele és csak amikor látta, hogy az ITO egy halva született semmi, akkor kezdte a verbuválást ennek a halva született semminek támogatása érdekében? ... És még Önök beszélnek elfogultságról?!

Zangwill, akinek „*dávke*“-sága még eddig megmentette az ITO nevét az elfeledéstől, mikor a magyar sikerekről értesült, bizonyára azt mondta, amit az egykori szegény zsidó mondott.

Egy hitsorsos tisztességes munkában megöregedett. Vénységére, amikor már dolgozni nem tudott és nagy nyomorba jutott, — hogy feleségével együtt éhen ne haljon, a koldusbot után nyúlt, hogy bemenjen a közeli városba könyörödományokért. — Már a város közelében volt, mikor erőt vett rajta a végtelen fájdalom, hogy ilyen szomorú sorsra jutott, — leült tehát az út szélén egy fa árnyékába és keserves zokogásba tört ki. Ekkor közeledik feléje két a lehetetlenségig lerongyolódott alak és kérdezik: mi baja? miért sir? — A két alak látása még jobban megszorította, hogy ő most ilyen társaságban lesz, de nagy unszolásukra elmondta keservét.

Ne sirj, jó öreg, — vigasztalták a jövevények, — mi segítünk rajtad. Mi olyan énekesek vagyunk, hogy nekünk nincs párunk. Csak hogy nagy lumpok vagyunk. — Most bemegyünk a városba. Te mint jóképű öreg jelentkezel a rasekolnál, hogy — mondjuk — a lebergi kántor vagy és kérsz engedélyt vendégszereplésre. A templomban aztán felmegyünk veled az emelvényre és te csak a két kezdeddel jelt adsz, — a többi a mi dolgunk és nyomorodnak vége lesz. — Mint akinek veszteni valója nincs, — belement a bolond dologba. A siker hallatlan volt: a nagy hitközség nagy lelkesedéssel főkántorának választotta az öreg koldust, aki azt sem tudta, milyen fán terem a kántorság. Pénzzel megrakottan jött haza szegény éhező feleségeért, hogy a városba vigye, ahol csak most fog reájuk sütni a boldogság meleg napja.

Ó, édes lelkem, — tört ki keserves sirásban a szegény feleség, ki tudta, hogy férje kántor nem lehet, — ó, édes lelkem, nagy bánatodban megörültél.

Dehogy örültem én meg, drága hitvesem — felelt a boldog öreg — nem én örültem meg, hanem a k'hilla.

Anyaghalmaz miatt a hírek rovata elmaradt.

Az „IZRÁEL” előfizetési díja:

EGÉSZ ÉVRE	12 Korona.
FÉL ÉVRE	6 Korona.
Rabbiknak és minden hitközségi alkalmazottnak	
EGÉSZ ÉVRE	6 Korona.
FÉL ÉVRE	3 Korona.

Az előfizetési díjak „Izrael” kiadóhivatalának Vágújhelyre, küldendők.

Tisztelettel kérjük szives olvasóinkat akik

az előfizetési díjjal hátralékban vannak, hogy

azt mielőbb beküldeni sziveskedjenek.

— **Házasság.** Csinos, szerény, háziasan nevelt leány részére, ki 3000 korona hozománygyal rendelkezik, vallásos fiatal ember, esetleg gyermektelen özvegy kerestetik. — Ajánlatok az „Izrael” kiadóhivatalába küldendők „Boldogság” jelige alatt.

— **Modern, csinos és vallásos** zsidó leány részére, kinek 2000 korona hozománya és szép kelengyéje van, biztos állású vallásos fiatal ember, esetleg fiatal özvegy kerestetik. Ajánlatok az „Izrael” kiadóhivatalába, „Vallásosság” jelige alatt kéretnek.

— **Rabbijelölt** akadémiai képzettséggel, esetleg érettségivel, ki a német nyelvet tökéletesen bírja, hozománygyal bíró szép leánnyal kötendő házasság révén jó rabbi-álláshoz juthat. Cimmell ellátott ajánlatok „Kedvező” alatt a kiadóhivatalba kéretnek.

Az orsz. izr. tanítóképző internátusa.

Az ujonnan létesítendő izr. tanítóképző internátus a következő felhívást teszi közzé:

Az Országos Izr. Tanítóképző Intézet az 1913/14. tanév elején 60 tanuló számára internátust nyit. Még pedig lesz 56 igyenes és 4 fizetési hely. Ez utóbbiakért előleges havi részletekben 600 korona fizetendő.

A fölvételért izr. vallású ifjak pályázhatnak. Az internátusi helyek felerészben mindig az izraelita vallásfelekezett orth. szervezetü hitközségeihez tartozó szülők gyermekeiket illetik meg.

A fölvétel 1 koronás bélyeggel ellátott folyamodvány alapján történik, mely a nagyméltóságú m. kir. vallás- és közoktatási Miniszter urhoz címelve, az alulirt igazgatóságához küldendő.

A folyamodványhoz melléklendők:

1. születési bizonyítvány;

2. iskolai bizonyítvány a mult iskolai évről és ha a tanuló még iskolába jár, az első félévi értesítő a jelen iskolai évről; utolsó évi bizonyítványát ez esetben legkésőbb július 1-ig tartozik pótlólag beküldeni;

3. ujkéletü orvosi bizonyítványt arról, hogy a folyamodó a tanítói pályára alkalmas, ép, egészséges;

4. ujkéletü hiteles községi bizonyítvány a szülők és a folyamodó vagyoni állapotáról, a család fő polgári állásának, évi jövedelmének és a szülői gondozás alatti keresetképtelen kiskorú gyermekek számának és életkorának feltüntetésével;

5. a szülő lakóhelyén levő izr. hitközség által kiállított erkölcsi bizonyítvány.

Szegénységi bizonyítvánnyal felszerelt kérvények és mellékleteik bélyegmentesek. Az így kiállított kérvények f. évi május hó 31-ig nyújtandók be; e határidőn túl érkező és hiányosan felszerelt folyamodványok nem fognak figyelembe vétetni.

A folyamodás eredményéről a tanulók hozzátartozói augusztus hó első felében értesíttetnek. Ezért a folyamodó pontos címét, ahová az értesítést várja, lakóhelyének (vármegye, utolsó posta, esetleg utca, és házzszám) megjelölésével írja a folyamodvány külső lapjára.

A fölvétel csak akkor válik érvényessé, ha a tanuló az intézet fölvételi föltételeinek mindenben megfelel.

Budapest, 1913. április 1.

Bánóczi József dr., igazgató.

A pesti izr. hitközség előljárásgától.

Figyelmeztetés.

A most közelgő peszach-ünnepre való tekintettel ezuton is felhívjuk hitfeleink figyelmét arra, hogy husvéti kenyeret (macóthot) hitközségünk területére behozni tilos. A földművelés-, ipar- és kereskedelemügyi m. kir. miniszternek 14040/889 sz. a. kelt rendelete értelmében ugyanis:

„kihágást követ el és a rendőrhatalóságok által 100 K-ig terjedhető pénzbüntetéssel fenytendő s ezenfelül attól, a nála talált husvétikenyerek is elkobozandók, ki husvétikenyereket a hitközség területén kívül eső helyről szállittat.”

Budapest. 1913. április hó 2.

A pesti izr. hitközség előljárásga.

A magyar zsidóság egységes szervezete

Irta: Friedmann Illés.

Ára 1 korona.

Megrendelhető a kiadóhivatalnál.

Ezra Fiunevelő Intézet Szabadka, IV., Zombori-ut 28.

Gondos, családi, egyéni, modern zsidó nevelés a rituálék szigorú betartásával. — Héber nyelvtanítás Berliitz-módszere szerint. — Biblia és talmud kurzusok. — Német, francia, angol, olasz nyelvből és zenéből intenzív tanítás.

Az intézetről Dr. Singer Bernát szabadkai főrabbi ad felvilágosítást. Prospektussal Fürst Béla intézeti igazgató szívesen szolgál.

MORITZ LAZAR, WIEN

Telephon 4399/11

Streng beaufsichtigte und anerkannt

SELCHWARENFABRIK

— Betrieb und Versand: XX., Wallensteinstrasse 45. —
Filialen: II., Kleine Schiffgasse 25, II., Leopoldgasse 13.
— Preiskurant und הכשר auf Verlangen. —

ORTHODOX! כשר ORTHODOX!

TAUBER ADOLF

ORTHODOX KOSER VENDÉGLŐJE

Bpest, VII. Rombach-u. 16. sz.

Iszletes és jó ételek! Kitűnő kiszolgálás! Villanyvilágítás!

— Szép, tiszta, modern berendezésű vendégszobák! —

Lakodalmak jutányos áron!

Referenciákkal szolgál: Reich Koppel kir. tan.,
budapesti orth. főrabbi.

Hirdetések

felvételnek a kiadóhivatalban.

Nyom. Neufeld Samu villanyerőre berendezett könyvnyomdájában, Galánta.

Lapkiadótulajdonos: Friedmann Illés, Vágújhely.

Zsidó iskolák és hitoktatók figyelmébe!

למוד התורה
בספר

Biblia Tankönyv a népiskolák kezdő osztályai számára, módszeresen szerkesztette Klein Mór József tanító; Vágújhelyen. Tartalmazza Mózes I. könyvének első 4 heti szakaszát — a legtöbb iskolában a II. osztály bibliai anyagát — a gyermek értelmi fokához mért szövegalatti szószerinti fordítással és könnyű nyelvyakorlatokkal.

Ára példányonként kötve 1.50 kor. Tovább-
elárusítóknak szokásos árengedmény.

Kivánatra mintalenyomatot küld STEINMANN J. könyv-
nyomdája Vágújhely, ahol a könyv megrendelhető.

Tauszig és Strasser

vésőintézet, ruggyantabélyegző és
villamos erőre berendezett

pecsétbélyeggyár

Budapest, VII., Wesselényi-utca 9. sz.

הלכות תפלין A T'fillin szabályai

Bar-micva fiuk részére és általános hasz-
nálatra összeállította

Klein M. József tanító, Vágújhelyen.

Kapható a szerzőnél, 30 fillér
beküldése ellenében.

(Bélyegeken is beküldhető).